

BELEIDSPLAN

OPENLUCHTMUSEUM DE SPITKEET 2016-2020

Stichting De Friesch-Groningsche Heide
De Dunen 3, 9281 KT Harkema
telefoon 0512-840431
e-mail info@despitkeet.nl
www.despitkeet.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
ALGEMEEN	4
a. aanleiding	4
b. doel beleidsplan	4
c. missie	4
d. visie	4
e. geregistreerd museum	4
f. ontstaan en ontwikkeling	4
g. kernwaarden	4
h. karakteristiek van het museum	5
i. betrokkenen	5
j. doelstelling van het museum	6
k. doelstellingen uit de beleidsperiode 2008-2013 (en 2011-2015)	6
l. gerealiseerde bouw- en andere plannen	7
m. doelstellingen voor de komende jaren	8
n. strategie voor de komende jaren	9
o. externe ontwikkelingen	9
p. financiële onderbouwing	9
q. opzet beleidsplan	9
DOELSTELLINGEN VOOR DE PERIODE 2016-2020	11
1. Park en omgeving	11
2. Collectie	12
3. Bezoekers	14
4. Recreatie, toerisme, cultuur en vrije tijd	15
5. Educatie en presentatie	17
6. Activiteiten	18
7. Organisatie en personeel	19
8. Samenwerking met externen	22
9. Bezoekersaccommodatie	23
10. Financiën en fondsenwerving	24
11. Horeca	25
12. Public relations en marketing	26
Organisatieschema	28

Voorwoord

Openluchtmuseum De Spitkeet bestaat al meer dan 25 jaar. In die tijd is er heel wat gebeurd. Het park is aanzienlijk uitgebreid, het aantal bezoekers is fors toegenomen en in samenhang daarmee ook het aantal vrijwilligers. Bovendien is er in de loop der tijd een betaalde beheerder aangesteld. In 2004 kreeg De Spitkeet de status van geregistreerd museum.

Anno 2016 zit er nog steeds groei in het museum. Om het museum draaiende te houden zal er de komende jaren meer aandacht voor een goede organisatie moeten zijn. Daar waar veel musea betaalde krachten in dienst hebben voor het organiseren van activiteiten, het collectiebeheer, de horeca, het onderhoud en de schoonmaak, de administratie, de educatie, de rondleidingen en de pr, gebeurt dit bij De Spitkeet door vrijwilligers. Dat mag best een geweldige prestatie genoemd worden.

De organisatie zal versterkt moeten worden door het voeren van een goed personeels- en vrijwilligersbeleid. Daarbij moeten we wel in de gaten houden dat er een spanningsveld bestaat tussen de wens naar een professionelere organisatie en de uitvoering door amateurs (vrijwilligers). Van vrijwilligers kan en mag niet hetzelfde verwacht worden als van betaalde krachten. Momenteel beschikt De Spitkeet over een enthousiaste, betrokken en capabele groep vrijwilligers, die weinig onderdoen voor professionals. We hopen dat we ook in de toekomst deze lijn kunnen voortzetten en over kwalitatief goede vrijwilligers kunnen blijven beschikken. De toekomst zal uitwijzen of deze grote inzet met vrijwilligers houdbaar zal zijn.

Daarnaast zal de komende jaren worden ingezet op uitbreiding van de ontvangstruimte en keuken, zodat er meer bezoekers ontvangen kunnen worden en de keuken aan de horecavoorschriften voldoet. Verder wordt ingezet op een goed pr- en marketingbeleid en het ontvangen van meer scholen door het opzetten van educatieve programma's.

De regionale en gemeentelijke ontwikkelingen op het gebied van recreatie, toerisme en cultuur zullen goed in de gaten gehouden moeten worden, zodat tijdig kan worden ingespeeld op ontwikkelingen.

Hoofdzaak voor ons museum blijft de doelstelling zoals die in de statuten verwoord is: 'Het tonen van het verband tussen natuur, wonen en werken op de arme Fries-Groningse Heide in de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw en voorts al hetgeen met het een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords'.

Het bestuur van Stichting De Friesch-Groningsche Heide

vastgesteld in de bestuursvergadering van 17 januari 2017

ALGEMEEN

a. aanleiding

In 2008 is een beleidsplan vastgesteld voor de periode 2009-2014. In 2010 is dit plan geactualiseerd voor de periode 2011-2015. Daar deze periodes inmiddels afgelopen zijn, is het tijd voor een nieuw beleidsplan.

b. doel beleidsplan

Het maken van het beleidsplan heeft als doel het museum optimaal te laten functioneren en duidelijkheid te scheppen voor ieder die op de een of andere manier bij het museum betrokken is. We denken hierbij aan het bestuur, de beheerder en de vrijwilligers, maar ook aan belanghebbenden als de gemeente Achtkarspelen, de sponsors en de donateurs.

c. missie

De missie van het museum is de tegenstellingen in het wonen, leven en werken van de bevolking van de Fries-Groningse Heide vroeger en nu te laten zien. De armoedige situatie op de Fries-Groningse Heide in de 19de en begin 20ste eeuw tegenover de weelde en luxe van vandaag de dag. Tevens wil het museum de sociale geschiedenis van het gebied tonen.

d. visie

Het museum wil dat de mensen meer inzicht krijgen in de armoedige situatie van vroeger op de heide en zich meer bewust worden van het feit dat het niet altijd vanzelfsprekend is geweest dat wij in grote welvaart leven. Tevens wil het museum de mensen in aanraking brengen met de natuurlijke omgeving, het waardevolle Nationale Landschap van de Noardlike Fryske Wâlden.

e. geregistreerd museum

Openluchtmuseum De Spitkeet is een geregistreerd museum. Dat wil zeggen dat het museum moet voldoen aan de internationale museumdefinitie, die is opgesteld door het International Council of Museums (ICOM): 'Een museum is een permanente instelling, niet gericht op het behalen van winst, toegankelijk voor het publiek, die ten dienste staat van de samenleving en haar ontwikkeling. Een museum verwerft, behoudt, onderzoekt, presenteert, documenteert en geeft bekendheid aan de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving, voor doeleinden van studie, educatie en genoegen'.

f. ontstaan en ontwikkeling

Het museum is in 1990 opgericht door drie organisaties, namelijk Stichting Woningbouw Achtkarspelen (SWA), Stichting Oud-Achtkarspelen en Plaatselijke Belang Harkema en ondergebracht in de Stichting 'De Friesch-Groningsche Heide'. Aanleiding voor de oprichting was een leeggekomen SWA-woning. Het begin van het park bestond uit een spitkeet, een armenbegraafplaats en het SWA-Hûs. In de loop der jaren is het park steeds verder uitgebreid en uitgegroeid tot een volwaardig museum met een jaarlijks groeiend aantal bezoekers. In 2004 heeft De Spitkeet de status van 'geregistreerd museum' ontvangen. De werknaam van het museum is: Openluchtmuseum - Themapark De Spitkeet.

g. kernwaarden

Het museum vervult een aantal belangrijke maatschappelijke kernwaarden. We denken hierbij aan de volgende:

cultureel-historische waarde

Allereerst vervult De Spitkeet een belangrijke cultureel-historische waarde. Het museum beheert een deel van ons cultureel erfgoed en presenteert dit aan een breed publiek.

sociale waarde

De Spitkeet bevordert de sociale samenhang. Veel vrijwilligers vinden een zinvolle tijdsbesteding bij het museum. Ook op het gebied van arbeidsparticipatie en -re-integratie vervult het museum een functie: mensen met een beperking vinden werk op het park en leveren daardoor een zinvolle bijdrage aan de maatschappij. Daarnaast kunnen stagiaires en werkzoekenden er werkervaring opdoen.

educatieve waarde

Het museum draagt bij aan de algemene ontwikkeling. Volwassenen en kinderen krijgen kennis van het armoedige leven op de heide in vroeger tijd en ervaren daardoor de tegenstelling met de huidige tijd.

economische waarde

De Spitkeet verhoogt, samen met andere toeristische voorzieningen, de aantrekkelijkheid van de gemeente Achtkarspelen en omgeving en geeft een stimulans aan de verblijfsrecreatie in de gemeente. Bovendien wordt de werkgelegenheid bevorderd, doordat ook horecabedrijven, verblijfsaccommodaties, winkels en toeleveranciers profiteren van het bezoek van toeristen.

recreatieve waarde

Door een bezoek aan het museum te brengen ervaren de mensen de tijden van vroeger, van het wonen, leven en werken op de arme heide. Op het park zelf en in de omgeving van het park kunnen de bezoekers tevens genieten van de natuur, het landschap en de rust. Door het aanbieden van fiets- en wandeltochten kunnen bezoekers het unieke karakter van het coulissenlandschap van de Noardlike Fryske Wâlden beleven en ervaren en ervan genieten.

h. karakteristiek van het museum

Bezoekers zijn over het algemeen zeer tevreden over het museum en maken vaak complimenten over de ontvangst en over de goede onderhoudsstaat en inrichting van het park. Tevens zijn ze onder indruk van wat ze gezien hebben. Het museum wordt bijna geheel gerund door vrijwilligers. We beschikken over een betrokken en enthousiaste groep vrijwilligers, waardoor het mogelijk is om heel wat te realiseren. Daarnaast hebben we één betaalde kracht in dienst, de beheerder, die eveneens een grote betrokkenheid toont en vooral een coördinerende en uitvoerende taak heeft.

i. betrokkenen

Voor het formuleren van de missie, de visie en de doelen is het van belang ons eerst te realiseren wie de naaste betrokkenen, de 'stakeholders', van het museum zijn. Daarbij gaat het om personen of organisaties die door het museum beïnvloed worden of andersom het museum beïnvloeden. Allereerst zijn dat natuurlijk de bezoekers. Daarnaast is een grote groep vrijwilligers bij het museum betrokken. Deze vrijwilligers functioneren ten dienste van de bezoekers.

a. De interne betrokkenen bij het museum zijn:

- bestuur
- beheerder
- vrijwilligers

b. De externe betrokkenen zijn onder andere:

- bezoekers
- donateurs
- sponsors
- subsidieverstrekkers
- andere musea
- historische organisaties

- natuur- en landschapsorganisaties
- media
- faciliterende organisaties
- toeristische ondernemers
- zorg- en re-integratiebedrijven
- overheden
- leveranciers

j. doelstelling van het museum

De doelstelling van stichting De Friesch-Groningsche Heide luidt (volgens de statuten): 'Het tonen van het verband tussen natuur, wonen en werken op de arme Fries-Groningse Heide in de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw en voorts al hetgeen met het een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords'.

Dit is later nog aangevuld met: 'Het verwerven, behouden en beheren, onderzoeken en presenteren van en het publiek informeren over een museale collectie voorwerpen en bescheiden betrekking hebbende op de woon-, werk- en leefsituatie van de bevolking op de Fries-Groningse heide. Dit alles zo mogelijk in hun natuurlijke omgeving in de meest ruime zin des woords'. 'Dit doel kan in de eerste plaats bereikt worden door museumbezoek, maar daarnaast ook door tentoonstellingen, presentaties, publicaties en educatie'.

k. doelstellingen uit de beleidsperiode 2008-2013 (en 2011-2015)

Voor de beleidsperiode 2008-2013 (en 2011-2015) was een tiental doelstellingen geformuleerd.

Hiervan zijn de volgende vier doelstellingen gerealiseerd:

1. Uitvoeren van verbeteringen op het gebied van de presentatie, het behoud en het beheer van de collectie, waaronder een verdere verbetering van het klimaatbeheer, zoals het aanbrengen van ultra-violetwerende folie in het Jelle Dam Hûs en het gefaseerd invoeren van de digitale registratie.
2. Aankoop van een beamer voor het houden van lezingen.
3. De mogelijkheden van het cursusaanbod zullen goed gevolgd worden om de deskundigheidsbevordering van bestuur en vrijwilligers optimaal te houden op bijvoorbeeld het gebied van veiligheid, brandpreventie, beveiliging, etc.
4. Er worden panelen gemaakt voor elk pand op het themapark om iets over de geschiedenis van het desbetreffende pand te vermelden.

De volgende doelstelling is deels gerealiseerd:

5. Het verder ontwikkelen van de p.r., gericht op werven van groepsbezoek. Daarbij zal samenwerking met andere musea worden gezocht in de regio, bijvoorbeeld in de vorm van de ontwikkeling van een website op het gebied van cultuurhistorie en archeologie. Ook zal er in de komende beleidsperiode naar een verdere versterking van de contacten worden gestreefd die we vooral hebben met de regionale schrijvende pers en Omrop Fryslân. Het 'bij de tijd houden' van onze folder zal ook een punt van voortdurende aandacht moeten zijn.

Toelichting: Er is geen gezamenlijke website op het gebied van cultuurhistorie en archeologie ontwikkeld. Wel is er een samenwerkingsverband met musea in Noordoost-Fryslân opgestart, namelijk Markant Friesland. Verder is het Lauwerskwartet ontwikkeld, een samenwerkingsvorm tussen Museumboerderij Ot en Sien, Natuurterrein Curringherveld, het Blote Voetenpad en Openluchtmuseum De

Spitkeet. Daarnaast zijn er gezamenlijke dagarrangementen met Atelier Sadwaande en Vogelopvangcentrum De Fûgelhelling ontwikkeld.

De volgende vijf doelstellingen zijn niet gerealiseerd:

6. Er zal in de komende beleidsperiode veel aandacht worden besteed aan het maken van een verantwoorde depot-voorziening (klimaatbeheersing), eventueel in het kader van een uitbreiding van het ontvangstgebouw het Skieppehok.

Toelichting: Er is geen apart depot gerealiseerd in verband met de klimaatbeheersing. Wel worden een aantal voorwerpen vanwege klimatologische redenen opgeslagen op de zolder van het Skieppehok.

7. Inrichting van het nieuw verworven deel van het themapark. Op dit moment is er reeds een inrichtingsplan en zal samen met de landinrichtingscommissie Achtkarspelen-Zuid bekeken worden wat de financieringsmogelijkheden zijn.

Toelichting: Vanwege gewijzigd overheidsbeleid is dit plan niet doorgegaan. Het terrein wordt nu gedeeltelijk gebruikt als parkeerruimte.

8. Verder herstel van natuurwaarden van het terrein van het themapark: ontwikkeling van een heide en toename van het aantal plantensoorten en bijvoorbeeld vlindersoorten.

Toelichting: Dit is nog niet gerealiseerd en vormt, wat betreft de ontwikkeling van heide, één van de doelstellingen van het nieuwe beleidsplan.

9. Het gericht werven van schoolgroepen (bo en vo) door het ontwikkelen van nieuwe programma's, lesbrieven, e.d.

Toelichting: Ook dit is nog niet gerealiseerd, maar vormt één van de doelstellingen van het nieuwe beleidsplan.

10. Wij blijven streven naar een continuering van de goede samenwerking die wij hebben met de stichting Raderwerk i.v.m. de re-integratie van werklozen.

Toelichting: Vanwege gewijzigde wetgeving is de stichting Raderwerk deels met de re-integratie van werkzoekenden gestopt.

Opmerking

Het lijkt erop dat veel uit het beleidsplan 2008-2013 niet gerealiseerd is. Daarbij moet bedacht worden dat van het geactualiseerde beleidsplan voor 2011-2015 wel veel is uitgevoerd. Hierin worden als aanvulling op het oorspronkelijke beleidsplan veel bouwprojecten genoemd.

I. gerealiseerde bouw- en andere plannen

In de afgelopen beleidsperiode zijn de volgende bouw- en andere plannen gerealiseerd:

- 2011: onderduikershol
- 2011: rokersruimte bij Skieppehok
- 2012: baarhuisje
- 2013: kippenhokwoning
- 2013: aanleg riolering
- 2013: twee speeltuinen

2014: stookhut (bergplaats)
2015: armenhuis de Mallemolen
2015: uitgave boek 'Spitketen op de Friesch-Groningsche Heide'
2015: uitgave informatieboekje over het park

Nog niet gerealiseerd is de uitbreiding van de ontvangstruimte, het Skieppenhok. Deze staat nu op het programma voor de nieuwe beleidsperiode.

In 2016 is begonnen met de bouw van een werk- en opslagruimte, het Weinhok, zodat de oude containers die daar nu voor gebruikt worden, afgebroken kunnen worden. Op het dak van het Weinhok komen zonnepanelen met de bedoeling dat we energie-arm worden.

m. doelstellingen voor de komende jaren

Het bestuur heeft via een zogenaamde SWOT-analyse een inventarisatie gemaakt van de huidige situatie van het museum. De sterktes (strengths), zwaktes (weaknesses), kansen (opportunities) en bedreigingen (threats) zijn in beeld gebracht en van hieruit is een strategie voor de toekomst uitgezet. Uit de inventarisatie kwamen de volgende zaken naar voren:

sterke punten

- uniek park
- betrokken vrijwilligers
- platte organisatie, korte lijnen
- veel vrijwilligers
- goede samenwerking met gemeente, Doarp en Fjild, bedrijven
- veel activiteiten
- enorme collectie met heel veel mogelijkheden
- levend park, gebeurt veel
- stijgend aantal bezoekers
- veel ruimte buiten
- veel creativiteit aanwezig
- goede samenwerking met de samenleving
- veel donateurs
- goede sfeer

zwakke punten

- we hebben betrokken vrijwilligers; er moet meer aandacht voor waardering zijn
- het museum is afhankelijk van vrijwilligers; dat geeft bepaalde beperkingen
- weinig wijzigingen in de tentoongestelde collectie
- bij inrichting nieuwe terrein is hulp nodig van externe deskundigheid
- buitengebeuren kan meer benut worden
- te weinig kennis van bepaalde zaken (zoals oude planten- en dierenrassen)
- capaciteitsprobleem keuken en ontvangstruimte
- sommige mensen hebben teveel taken
- te weinig inzicht waar bezoekers vandaan komen
- er is te weinig te doen voor jongeren van 12 tot 18 jaar
- er worden te weinig Duitse en Engelse teksten gebruikt (o.a. op de website)
- er is geen commissie meer voor de registratie en presentatie
- beroepskracht heeft een te groot takenpakket
- taakinvulling van/door beheerder (moet meer van uitvoerend naar coördinerend)
- relatie tussen activiteit en de doelstelling van het museum ontbreekt soms
- er zijn financiële beperkingen

kansen

- subsidiemogelijkheden vanuit gemeente en provincie
- meer inkomsten uit de horeca halen
- gerichte uitbreiding van het vrijwilligersbestand
- gerichte uitbreiding van de inrichting van het park
- er komen steeds meer ouderen die over veel vrije tijd beschikken
- de gemeente wil het toerisme bevorderen
- er is een toenemende belangstelling voor cultureel erfgoed
- we beschikken over een grote collectie; presentatiemogelijkheden beter benutten
- via digitale media meer scholen proberen te bereiken
- meer arrangementen aanbieden
- meer samenwerken met toeristische organisaties en bedrijven
- een gericht publiciteitsbeleid voeren

bedreigingen

- leeftijdsopbouw vrijwilligers; er zijn veel oudere vrijwilligers
- weinig variatie in aangeboden activiteiten
- de capaciteit van de ontvangstruimte is te klein
- de concurrentie op de vrijetijdsmarkt is groot
- een openluchtmuseum is afhankelijk van de weersomstandigheden
- weinig jongeren bezoeken uit eigen beweging het museum
- mogelijk zijn er in de toekomst te weinig vrijwilligers

n. strategie voor de komende jaren

Belangrijke doelstelling voor de komende jaren blijft natuurlijk:

- aandacht schenken aan het wonen, leven en werken op de arme Fries-Groningse heide

Daarnaast zijn met name de volgende strategische doelen van belang:

- uitbreiding van de ontvangstruimte en keuken, zodat er meer bezoekers ontvangen kunnen worden en de keuken aan de horecavoorschriften voldoet
- versterking van de organisatie door het voeren van een goed personeels- en vrijwilligersbeleid
- inzetten op een goed pr- en marketingbeleid en het ontvangen van meer scholen door het opzetten van educatieve programma's

o. externe ontwikkelingen

Tevens probeert Openluchtmuseum De Spitkeet in te spelen op regionale en gemeentelijke ontwikkelingen. In de beleidsnota van de Agenda Netwerk Noordoost-Fryslân (ANNO II) en de begroting van de gemeente Achtkarspelen worden recreatie en toerisme gezien als belangrijke pijlers voor de economische ontwikkeling. Daarbij zal recreatie en toerisme veel meer moeten worden ontwikkeld in samenhang met het unieke landschap van de Noardlike Fryske Wâlden.

p. financiële onderbouwing

Veel doelstellingen uit dit beleidsplan kunnen gerealiseerd worden zonder veel financiële middelen. Deze uitgaven kunnen uit het bestaande exploitatiebudget bekostigd worden. Voor grotere investeringen zal mede een beroep gedaan moeten worden op de gemeente, de provincie, sponsors en/of fondsen.

q. opzet beleidsplan

Het beleidsplan is opgebouwd rondom de drie kerntaken van het museum en vervolgens onderverdeeld in thema's.

a. de collectie

1. park en omgeving
2. collectie

b. het publiek

3. bezoekers
4. recreatie, toerisme, cultuur en vrije tijd
5. educatie en presentatie
6. activiteiten

c. de bedrijfsvoering

7. organisatie en personeel
8. samenwerking met externen
9. bezoekersaccommodatie
10. financiën en fondsenwerving
11. horeca
12. pr en marketing

Per onderwerp is aangegeven:

de huidige situatie
hoofddoelstelling(en)
subdoelstellingen

De hoofddoelstellingen omvatten een algemene beschrijving. De subdoelstellingen zijn een nadere, concrete uitwerking van de hoofddoelstellingen. Sommige subdoelstellingen komen bij meerdere thema's terug.

DOELSTELLINGEN VOOR DE PERIODE 2016-2020

1. PARK EN OMGEVING

huidige situatie

Het park omvat een terrein van ongeveer vier hectare. Op dit terrein staan diverse woonverblijven, namelijk een spitkeet, een holwoning, een particulier woudhuisje (Jehannes Hinke Hûs), twee woningwethuisjes (SWA Hûs en Jelle Dam Hûs), een kippenhokwoning, een armenhuis met vier kamers (de Mallemolen) en een onderduikershol. Daarnaast zijn er een expositieruimte (met veengereedschappen en vlasbewerkingsmateriaal), een baarhuisje (met begraafmaterialen), een armenbegraafplaats en een klokkenstoel. Verder staan er op het park een ontvangstruimte (het Skieppehok), een opslagruimte (de stookhut) en twee speeltuinen. In de woonverblijven is een collectie aan huisraad, gereedschappen en kleding te zien. Ook is het park in bezit van levend erfgoed: bomen van oude fruitrassen, heide, 'vergeten' groenten, landgeiten en heideschape. Op het park ligt een dobbe, die mogelijk van oorsprong een pingoruïne is. Daarnaast beschikt de stichting over een (voormalig) heideveld dat ongeveer 100 meter verderop ligt en gebruikt wordt voor het grazen van de schape. Ook een klein bosje in de buurt van dit heideveld is eigendom van de stichting. Het museumpark ligt midden in een unieke omgeving, het Nationale Landschap van de Noardlike Fryske Wâlden.

Het park en de woonverblijven worden onderhouden door vrijwilligers van de onderhoudsploeg die werken onder leiding van de bouw- en onderhoudscommissie. De schoonmaak van de huisjes gebeurt door vrijwilligers van de schoonmaakploeg. Daarnaast zijn er voor het groenonderhoud mensen actief via de zorgondernemingen D.O.R.P. en Doarp en Fjild. Grote bouwprojecten worden vaak in samenwerking met de gemeente, scholen en een plaatselijk bouwbedrijf via werkervaringsprojecten uitgevoerd. Daarnaast is er recent een werkgroep oude fruitrassen ingesteld die zich bezighoudt met het in kaart brengen van alle oude bomen- en plantenrassen en kennis gaat vergaren wat betreft het snoeien en oogsten.

hoofddoelstelling

1. Het park gestadig uitbreiden, meer aandacht voor de natuurwaarden, oude fruitrassen en de natuurlijke omgeving waarin het park ligt.
2. De bezoekers een leuk dagje uit bezorgen, zorgen dat het park aantrekkelijk blijft en inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

subdoelstellingen

- a. Het park zal de komende jaren uitgebreid worden met nieuwe objecten die bij het park passen. Er zal te zijner bekeken worden welke objecten dit zullen zijn.
- b. De relatie park en omgeving versterken door in samenwerking met landschapsorganisaties (als Stichting Elzegea, Vereniging Noardlike Fryske Wâlden, Staatsbosbeheer, Commissie Brommels) excursies te organiseren en via fiets- en wandeltochten aandacht voor de (natuurlijke en landschappelijke) omgeving te vragen.
- c. In samenwerking met organisaties op het gebied van oude rassen (als Vrienden van het Oude Fruit, Wâldfarming Streekproducten, Stichting Wrâldfrucht) promoten van Friese streekproducten en deze ter verkoop aanbieden; door het instellen van een werkgroep, en met behulp van de Vrienden van het Oude Fruit en andere organisaties op dit gebied, meer kennis van oude planten- en bomenrassen krijgen (o.a. wat betreft snoeien en oogsten).
- d. Herstel van de natuurwaarden van het park door meer heidevegetatie terug te laten komen op het terrein.

2. COLLECTIE

huidige situatie

a. kerncollectie en deelcollecties

kerncollectie

De kerncollectie van het museum bestaat uit de verschillende woonverblijven en andere bouwwerken die een beeld geven van het wonen, leven en werken op de heidenederzettingen door de jaren heen. Opstallen (woonverblijven en andere bouwwerken) en inboedel (voorwerpen) vormen in wezen één geheel. Daarnaast beschikt het museum over een collectie gereedschappen. Een deel van de voorwerpen vertegenwoordigt een museale waarde. De meeste voorwerpen vertegenwoordigen echter geen unieke waarde, maar de waarde van deze objecten moet vooral worden gezien in relatie tot de huisjes en andere woonverblijven.

deelcollecties

De collectie bestaat uit vijf elementen: woonverblijven, huisraad, gereedschap, kleding en levend erfgoed.

- woonverblijven: spitkeet, holwoning, particulier woudhuisje, twee woningwetwoningen, armenhuis, kippenhokwoning en onderduikershol; en verder baarhuisje en klokkenstoel
- huisraad: de deelcollecties hiervan bestaan uit respectievelijk meubels, beddengoed, huishoudelijke voorwerpen en verlichtings- en verwarmingstoestellen
- gereedschap: gereedschap van de timmerman, de smid, de klompenmaker, de rietdekker, de vervener, de vlasbewerker en de boer
- kleding: werkkleding, jurken, jassen, schorten, hemden, hoeden, ondergoed en broeken
- levend erfgoed: landgeiten, heideschape, oude bomenrassen en vergeten groenten

herkomst en eigendom

De objecten zijn over het algemeen afkomstig van mensen die in de directe omgeving van het museum wonen. De voorwerpen zijn bijna allemaal geschonken. Enkele objecten zijn in bruikleen ontvangen.

cultuurhistorische en andere waarden

Eén van de woningwetwoningen heeft de status van rijksmonument. Dit is een van de oudste woningwetwoningen (bouwjaar 1912) in de gemeente Achtkarspelen en is nog geheel gaaf van kwaliteit. De andere woningwetwoning is verbouwd en de overige woonverblijven en de andere bouwwerken zijn allen nagebouwd. De roerende objecten hebben voor een deel een museale waarde, maar het grootste deel van de voorwerpen vertoont over het algemeen geen unieke waarde. Wel zijn ze waardevol in samenhang met de doelstelling van het museum: een beeld geven van het wonen, leven en werken op de arme Fries-Groningse heide.

b. registratie, documentatie en onderzoek

registratie

De gehele collectie is thans geregistreerd en heeft een zichtbaar registratienummer. Voorwerpen die in de loop van het seizoen binnenkomen worden zo snel mogelijk geregistreerd en in de collectie opgenomen. Het museum beschikt over een register van in- en uitgaande stukken. Het dienstdoende baliepersoneel is hierover geïnformeerd. Het museum heeft een collectie- en registratiecommissie. Doel voor de komende jaren is dat de commissie gaat uitzoeken welke voorwerpen daadwerkelijk uniek zijn oftewel een museale waarde hebben.

documentatie en onderzoek

De bouwgeschiedenis van de bij de stichting in beheer zijnde panden is gedocumenteerd. Voor tentoonstellingen, voor de museumroute en voor een diaserie over de geschiedenis van dit gebied is onderzoek gedaan naar de woon-, leef- en werksituatie van de bewoners op de Fries-Groningse heide in de 19de en begin 20ste eeuw. Daarnaast is in 2015 het boek 'Spitketen op de Friesch-Groningse Heide' verschenen.

c. behoud en beheer

passieve conservering

De passieve conservering betreft de maatregelen die nodig zijn om achteruitgang en verval van de objecten tegen te gaan.

klimaatcontrole

Klimaatcontrole is van het grootste belang om de museale collectie te behoeden voor verval. Om de temperatuur en de relatieve vochtigheid in de panden te meten is er een thermohygrograaf aangeschaft die in de verschillende ruimten meet. Dit is een eerste voorwaarde om inzicht te krijgen in de situatie en vervolgens verbeteringen aan te kunnen brengen.

inrichting depot

Voor de eenvoudige oude historische panden is het erg moeilijk, zo niet onmogelijk om deze op de juiste temperatuur en relatieve vochtigheid te brengen en te houden. Een aantal voorwerpen wordt vanwege klimatologische redenen op de zolder van het Skieppenhok bewaard. Daarnaast worden er objecten op de zolders van de huisjes bewaard en beschikt de stichting over een depot bij een particulier, waar objecten kunnen worden opgeslagen die niet worden tentoongesteld.

lichtbeheersing

Enkele jaren geleden hebben er lichtmetingen plaatsgevonden in alle panden van het museum. Aan de hand van de uitslagen zijn voorstellen gedaan om de licht- en de ultraviolette intensiteit op een aantal plaatsen te verminderen: voor een aantal ramen zijn ultraviolet- en lichttemperende folie en gordijntjes aangebracht. In het depot dient eveneens goed rekening te worden gehouden met de lichthoeveelheid.

actieve conservering

Het museum is alert op houtworm, vraat, schimmelvorming en roestvorming. Een groot aantal voorwerpen is hier tegen behandeld. Regelmatige controle en eventuele behandeling van de objecten blijft belangrijk en wordt door een aantal vrijwilligers uitgevoerd.

d. collectievorming

verwerven

Het museumbestuur wil slechts die voorwerpen verwerven die passen binnen de kaders van het verzamelbeleid en alleen die voorwerpen accepteren die een duidelijke aanvulling betekenen op de bestaande collectie. Voor elk nieuw pand waren voor de inrichting veel objecten nodig. Een aantal jaren geleden is een verzadigingspunt bereikt en vindt een duidelijke selectie 'aan de poort' plaats.

selecteren en afstoten

Objecten die niet meer in de doelstelling van het museum passen worden afgestoten. Dit betekent dat hiervoor in een ander museum of elders een passender bestemming wordt gezocht. Personen die objecten aanbieden, die eigenlijk niet passen binnen de doelstelling van het museum of waar

we reeds over beschikken, wordt dit meegedeeld. Er wordt dan gevraagd of we met het aangeboden voorwerp mogen doen wat we willen. We houden elk jaar een boelgoed waarop dergelijke objecten worden verkocht. Gezien dat het om eenvoudige voorwerpen gaat die niet uniek of waardevol zijn is dit geen probleem. De opbrengst is voor de inrichting en instandhouding van het museum.

hoofddoelstelling

1. Een goede inventarisatie, registratie en documentatie van de collectie maken en deze collectie beter onder de aandacht van de bezoekers brengen.

subdoelstellingen

- a. Door het instellen van een nieuwe collectie- en registratiecommissie de registratie en documentatie van de collectie optimaliseren; de aandacht zal hierbij vooral moeten liggen op de bijzondere c.q. waardevolle voorwerpen; dat betekent dat de collectie- en registratiecommissie een duidelijk onderscheid zal moeten maken tussen museumobjecten en andere attributen.
- b. Het vastleggen van verhalen over bijzondere voorwerpen, het digitaliseren van deze voorwerpen en het laten horen en zien van deze verhalen en voorwerpen op het aanraakscherm.
- c. Meer aandacht schenken aan de presentatie van de collectie; de collectie- en registratiecommissie kan de woonverblijven zo nu en dan anders inrichten en de aandacht vestigen op bijzondere voorwerpen uit de collectie.
- d. Het houden van aansprekende, jaarlijks wisselende tentoonstellingen, zodat mensen een reden krijgen om vaker een bezoek aan het museum te brengen.
- e. Een documentatiecentrum inrichten met boeken, krantenknipsels en foto's.

3. BEZOEKERS

huidige situatie

De bezoekersaantallen nemen steeds verder toe, van ruim 8.500 bezoekers in 2008 tot ruim 16.500 bezoekers in 2015. Het totaal aantal bezoekers per jaar over de afgelopen acht jaren was:

2008:	8.620 *	2012:	10.039
2009:	4.760	2013:	13.319
2010:	5.370	2014:	12.559
2011:	11.000 *	2015:	16.635 *

Het hoge bezoekersaantal in 2015 wordt deels veroorzaakt door het openluchtspel en de heidepreek (ruim 3.000 bezoekers). Dit geldt ook voor de jaren 2008 en 2011. Deze evenementen worden eens in de drie à vier jaar georganiseerd. Als deze bezoekers er afgetrokken worden, zit het bezoekersaantal de laatste jaren rond de 13.000 bezoekers. Een trend is dat het aantal bezoekers en deelnemers aan georganiseerde activiteiten toeneemt en dat het aantal bezoekers dat puur voor het museum komt relatief afneemt. Iets meer dan de helft van de bezoekers komt louter voor het museum. Het museum zelf zal daarom meer onder de aandacht gebracht moeten worden.

doelgroepen

Het museum onderscheidt onder andere de volgende doelgroepen:

- schoolgroepen
- reisorganisaties
- bevolking uit de regio
- verenigingen

- familiegroepen
- toeristen

toegankelijkheid

De locatie van het museum wordt via bebording aangegeven. Bij het museum is ruime parkeergelegenheid aanwezig.

hoofddoelstelling

1. De bezoekersaantallen moeten minimaal op het huidige niveau gehandhaafd blijven, en indien mogelijk zal gestreefd worden naar een gestage uitbreiding van het aantal bezoekers.

subdoelstellingen

- a. Door het houden van een enquête onder de bezoekers meer inzicht in de bezoekersstromen krijgen.
- b. Meer buitenlandse bezoekers trekken door meer informatie te verstrekken in het Duits en Engels.
- c. Potentiële bezoekers(groepen) gericht benaderen, zoals bijvoorbeeld ouderen, buurtverenigingen, personeelsverenigingen en scholen.
- d. Digitale lesprogramma's aan scholen aanbieden in combinatie met een bezoek aan het museum.
- e. De donateurs meer bij het museum betrekken door bijvoorbeeld zo nu en dan een mailing te versturen.
- f. Het actueel houden van de pr-middelen (zoals website, facebook, folders).

4. RECREATIE, TOERISME, CULTUUR EN VRIJE TIJD

huidige situatie

Een deel van de mensen krijgt steeds meer vrije tijd. Bovendien willen de gemeenten in Noordoost-Fryslân het toerisme bevorderen. Op de vrijetijdsmarkt is echter veel concurrentie. De uitdaging voor ons museum is om aantrekkelijk te blijven voor recreanten en toeristen.

regionaal en gemeentelijk beleid

Ons museum probeert in te spelen op het regionaal en gemeentelijk beleid. In de beleidstukken van de regio Noordoost-Fryslân en de gemeente Achtkarspelen neemt toerisme een belangrijke plaats in.

Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)

In de Agenda voor Netwerk Noordoost-Fryslân 2016-2020 (ANNO II) wordt het bevorderen van recreatie en toerisme als een van de economische uitdagingen gezien. Hierin staat onder andere: *Daarnaast bieden de diverse landschappen met landelijke en internationaal erkende natuurwaarden meerdere economisch kansrijke gebruiksmogelijkheden, voornamelijk op het gebied van recreatie en toerisme. De (economische) kansen die de regio heeft op het gebied van recreatie en toerisme moeten optimaal benut worden, zodat de economische structuur wordt versterkt en bijdraagt aan een duurzame samenleving. Recreatie en toerisme zullen veel meer in samenhang met het unieke landschap en de natuur moeten worden ontwikkeld. Landschappelijke parels die Noordoost-Fryslân uniek maken en daardoor aantrekkelijk zijn voor recreatie en toerisme, zijn het Unesco Werelderfgoed Waddenzee, de Nationale Parken Lauwersmeer en Âlde Feanen en het Nationale Landschap De Noardlike Fryske Wâlden.*

Begroting gemeente Achtkarspelen

In de programmabegroting van de gemeente Achtkarspelen voor 2017 wordt aandacht aan recreatie en toerisme en aan cultuur geschonken.

Recreatie en toerisme

De doelstelling van de gemeente is het versterken van de recreatieve en toeristische sector. Zij wil dit als volgt bereiken:

- *De wandel- en fietsmogelijkheden worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekpaden weer op te knappen, in afstemming met andere gemeenten*
- *Plan Doorvaart Achtkarspelen stimuleren (vaarweg De Leien – Surhuisterveen)*
- *Verblijfsrecreatie bevorderen*
- *Cultuurtoerisme stimuleren*
- *De bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen*
- *Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren*

In de toelichting staat: *De plannen rondom de Kruidhof/IJstijdenmuseum zullen een positieve invloed hebben op de bezoekersaantallen. Wat betreft Themapark De Spitkeet heeft de gemeente geen mogelijkheden om de bezoekersaantallen rechtstreeks te beïnvloeden. De Spitkeet is immers een zelfstandige stichting. We kunnen helpen door het scheppen van gunstige randvoorwaarden. Ook ligt hier een rol voor de Stichting Regiomarketing en Toerisme (RMT).*

De Kruidhof en De Spitkeet worden in één adem genoemd. Hieruit zou de conclusie getrokken kunnen worden dat beide musea voor de gemeente even belangrijk zijn. Dat blijkt echter niet uit de structurele financiële ondersteuning. De Kruidhof ontvangt wel een (forse) jaarlijkse bijdrage, maar De Spitkeet niet. Dit is een punt van aandacht. Wel ontvangt De Spitkeet zo nu en dan incidentele bijdragen voor de grotere bouwprojecten.

Cultuur

De doelstelling van de gemeente is meer actieve en passieve cultuurparticipatie. Zij wil dit als volgt bereiken:

- *Basisschoolkinderen komen met een grote diversiteit aan cultuur in aanraking*
- *Musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basisschool en voortgezet onderwijs*
- *In ieder dorp worden culturele evenementen en cursussen georganiseerd*
- *In 2018 hebben we een eigen cultureel aanbod dat we laten aansluiten bij Culturele Haadstêd 2018*

hoofddoelstelling

1. Inspelen op recreatieve, toeristische en culturele ontwikkelingen en trends, gemeentelijk en regionaal beleid en meer samenwerking zoeken met andere recreatieve, toeristische en culturele organisaties en bedrijven.

subdoelstellingen

- a. De ontwikkeling inzake gemeentelijk en regionaal beleid op het gebied van recreatie, toerisme en cultuur in de gaten houden en daarop inspelen; in het coalitieprogramma 2014-2018 van de gemeenteraad staat onder andere:
 - cultuurtoerisme stimuleren
 - bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen
 - bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren
 - musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basis- en voortgezet onderwijs.
- b. De samenwerking met andere toeristische organisaties en bedrijven versterken via rechtstreekse contacten en via contacten met belangenbehartigers als de Museumfederatie, Markant en RMT (regiomarketing en toerisme).
- c. Inspelen op ontwikkelingen en trends op het gebied van toerisme en vrije tijd.
- d. Zorgen voor een gastvrije uitstraling, zodat mensen met een goed gevoel het park weer verlaten en het museum bij andere mensen aanbevelen.

5. EDUCATIE EN PRESENTATIE

huidige situatie

educatie

Een aantal jaren geleden heeft het museum voor de basisscholen een lesbrief gemaakt en een leskist ontwikkeld met materialen uit vroeger tijd. Doel is om de lesbrief te moderniseren en digitaal beschikbaar te stellen. Hierbij zullen studenten van een communicatie- en multimediaontwerp-opleiding betrokken worden. Na het behandelen van de lesbrief kunnen de scholen een bezoek aan het museum brengen. Het bestuur wil de scholen in de toekomst nog activeren benaderen.

tentoonstellingen

Het is de bedoeling dat er elk jaar een nieuwe tentoonstelling wordt gehouden in één van de ruimtes van de Mallemolen.

rondleidingen

Groepen kunnen op verzoek een rondleiding onder leiding van een gids krijgen. Daarnaast kunnen bezoekers een informatieboekje kopen, waarin van alle huisjes en andere objecten een korte beschrijving is opgenomen. Kinderen kunnen aan een speurtocht deelnemen. Doel is dat deze gemoderniseerd wordt.

lezingen

In de wijde omgeving worden diallezingen verzorgd voor diverse groepen. Hierin wordt het leven op de Fries-Groningse heide van 1850 tot 1950 getoond aan de hand van dia's, die voor het grootste deel op het themapark zijn gemaakt. Doel is dat deze diapresentatie in de toekomst wordt omgezet naar een beamerpresentatie.

documentatiecentrum

Het museum beschikt over een klein documentatiecentrum met boeken over de geschiedenis van de regio en de sociaal-economische problematiek. Daarnaast zijn er plakboeken met krantenknipsels en foto's. Het ligt in de bedoeling dit documentatiecentrum de komende jaren verder uit te breiden.

publicaties

In 2015 is het boek 'Spitketen op de Friesch-Groningsche Heide', over het wonen, leven en werken van 1850 tot 1950 verschenen. Ook is er toen een informatieboekje gemaakt dat mensen kunnen gebruiken tijdens de rondleiding of om de informatie over het museum thuis nog eens rustig na te lezen. Verder is het boek 'Jeugdherinneringen van Jelle Dam' over het moeilijke leven op de heide nog steeds verkrijgbaar. In 2016 is onze stichting in het bezit gekomen van de eigendoms- en uitgave-rechten van dit boek.

presentaties

In de Mallemolen is in 2015 een presentatieruimte gemaakt waar groepspresentaties gehouden kunnen worden. Hier kunnen via een presentatiebord (touchscreen) filmpjes en presentaties getoond worden. Ook individuele bezoekers kunnen deze filmpjes en presentaties door zelfbediening bekijken. Dit alles zal in de komende jaren nog verder ontwikkeld worden.

hoofddoelstelling

1. Het publiek informeren over de sociaal-economische situatie op de heide in de 19^e en begin 20^e eeuw.

subdoelstellingen

- a. Digitale lesprogramma's aan scholen aanbieden in combinatie met een bezoek aan het museum.
- b. Een introductiefilmpje maken waarin iets wordt getoond en verteld over de sociaal-economische situatie van de bewoners op de heide; bij de start van het bezoek aan het museum kunnen de bezoekers eerst dit filmpje bekijken.
- c. De presentaties (films, reportages en via power-point) voor het digitaal aanraakscherm uitbreiden.

6. ACTIVITEITEN

huidige situatie

Door het organiseren van activiteiten probeert het museum extra bezoekers te trekken en tevens extra publiciteit te genereren. Uitgangspunt is dat de activiteiten zoveel mogelijk aansluiten bij de doelstelling van het museum. Om de activiteiten aantrekkelijk te houden worden er zo en nu dan nieuwe activiteiten op touw gezet of worden er nieuwe elementen aan de bestaande activiteiten toegevoegd.

De activiteiten worden georganiseerd door een speciale activiteitencommissie die vaak ondersteuning krijgt van andere vrijwilligers. Een fiets- en wandelcommissie organiseert fiets- en wandeltochten door het Nationale Landschap van de Noardlike Fryske Wâlden en omgeving (Westerkwartier en Zuidelijke Friese Wouden). De ontvangen deelnemersbijdragen worden gebruikt voor de exploitatie van het museum.

Er worden onder andere de volgende activiteiten georganiseerd:

- help pake en beppe de vakantie door
- Spitkeet paasfeest
- museumweekend
- harmonicafeestijn
- paard en wagenritten
- geitenkeuring
- oude ambachtendag
- fruitdag
- museumkidsweek
- winterfair

De fiets- en wandeltochten bestaan uit:

- spitkeetwandeloct
- fietsdriedaagse
- tuinenfietstocht
- zomer fiets- en wandeltochten
- stamppot fiets- en wandeltochten
- snertkuiertocht

hoofddoelstelling

1. Het organiseren van activiteiten die de doelstelling van het museum bevorderen en/of die het museum een goede publiciteit opleveren.

subdoelstellingen

- a. Oog houden voor de relatie tussen de doelstelling van het museum en de te organiseren activiteiten.

- b. Bij het organiseren van de activiteiten meer samenwerking zoeken met cultuurhistorische en landschapsorganisaties die (deels) hetzelfde doel nastreven.
- c. In samenwerking met andere organisaties activiteiten in het kader van Kulturele Haadstêd 2018 organiseren.
- d. De fiets- en wandeltochten combineren met een bezoek aan cultuurhistorische plaatsen en gebouwen en aandacht vestigen op natuur- en landschapselementen.

7. ORGANISATIE EN PERSONEEL

huidige situatie

Het museum heeft één betaalde kracht in dienst voor een aanstelling van 32 uur, de beheerder. De beheerder wordt bijgestaan door zo'n 80 enthousiaste, betrokken en capabele vrijwilligers. Deze vrijwilligers vervullen functies die bij andere musea vaak (deels) door professionele krachten worden uitgevoerd. Door een goed vrijwilligersbeleid te voeren hopen we ook in de toekomst over kwalitatief goede vrijwilligers te kunnen blijven beschikken. De toekomst zal uitwijzen of deze grote inzet met vrijwilligers houdbaar zal zijn.

a. bestuur

Het bestuur gaat over het beleid en de coördinatie. Elk bestuurslid heeft een eigen takenpakket. Momenteel vervullen de bestuursleden de volgende functies:

- voorzitter
- secretaris en pr
- penningmeester
- activiteiten
- horeca
- bouw en onderhoud

b. beheerder

De beheerder zorgt ervoor dat het museum draaiende wordt gehouden. Zij heeft vooral een coördinerende functie. Door de toegenomen omvang van het park en de toename van het aantal bezoekers en vrijwilligers verandert de functie van beheerder steeds meer van uitvoerend naar coördinerend. In grote lijnen bestaat het takenpakket uit de volgende zaken:

- adviseren van bestuur en commissies
- ondersteunen van bestuur en commissies
- coördineren van activiteiten en werkzaamheden
- coördinatie van en leiding geven aan de horeca
- in- en verkoop van horeca- en winkelproducten
- inplannen van vrijwilligers
- administratieve werkzaamheden

c. vrijwilligers

Het museum beschikt over bijna 80 vrijwilligers. Om de taak van het bestuur en de beheerder te verlichten zijn er commissies in het leven geroepen. Voor vrijwel alle vrijwilligersgroepen is er nu een commissie. Daarnaast is er een coördinator voor de gidsen en verzorgt de beheerder de coördinatie van de horeca, schoonmaak, kleding en veiligheid. De organisatie per taakveld ziet er als volgt uit:

bouw en onderhoud

bouw- en onderhoudscommissie

- werkgroep oude fruitrassen
- bouw- en onderhoudmedewerkers

- dierenverzorger

activiteiten

activiteitencommissie

- fiets- en wandelcommissie
- werkgroepen activiteiten
- medewerkers activiteiten
- parkeerwachters

collectie

collectie- en registratiecommissie

- medewerkers registratie en beheer
- medewerker technisch beheer
- medewerker tentoonstelling

horeca, balie en winkel

coördinator horeca, balie en winkel

- horecacommissie
- gastheren en -vrouwen

pr en educatie

coördinator pr

- werkgroep educatie
- coördinator gidsen
- gidsen
- beheerder facebook
- bezoekers folders/flyers (via beheerder)

schoonmaak

coördinator schoonmaak

- schoonmakers

financiële administratie

penningmeester

- medewerker administratie

kledingbeheer

coördinator kledingbeheer

- medewerker kleding

veiligheid

coördinator veiligheid

Voor de vrijwilligers zijn de volgende verzekeringen afgesloten: een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven, een ongevallenverzekering en een vrijwilligersverzekering.

vrijwilligersactiviteiten en -bijeenkomsten

Voor de vrijwilligers worden onder andere de volgende activiteiten/bijeenkomsten georganiseerd:

- overleg bestuur – vrijwilligersgroepen: één keer per jaar wordt er door het bestuur met de diverse vrijwilligersgroepen (bouw en onderhoud, horeca en schoonmaak, gidsen, activiteiten) een overleg gehouden.

- vrijwilligersavond: aan het begin van het seizoen wordt er een gezellige vrijwilligersavond gehouden.
- vrijwilligersreisje: elk jaar in oktober wordt er een vrijwilligersuitje georganiseerd.
- nieuwsbrieven: om de vrijwilligers op de hoogte van het reilen en zeilen op het park te houden wordt er drie keer per jaar een nieuwsbrief uitgegeven.

handleiding, taakomschrijvingen en overige zaken

Om duidelijkheid te verschaffen zullen diverse zaken op papier worden vastgelegd. Inmiddels is hier een begin mee gemaakt. Te denken valt aan:

- een vrijwilligershandleiding met vrijwilligersovereenkomst
- taakomschrijvingen voor de verschillende commissies, werkgroepen en coördinatoren
- taakomschrijvingen voor de diverse vrijwilligersgroepen
- de rollen van de beheerder in en met betrekking tot het bestuur en de commissies
- notitie vrijwilligersbeleid
- overige afspraken en regelingen

hoofddoelstellingen

1. Er wordt een goed vrijwilligersbeleid gevoerd wat betreft de taakomvang, kennisoverdracht, werking en aanneming en waardering.
2. De taakhoud van de beheerder zal evenwichtiger opgebouwd moeten worden.

subdoelstellingen

vrijwilligers

- a. Sommige vrijwilligers hebben een te groot takenpakket; de taken moeten evenwichtiger over de vrijwilligers worden verdeeld; dit kan gerealiseerd worden door alle taken per vrijwilliger in beeld te brengen en vervolgens de taken te herverdelen.
- b. Er moet meer aan kennisoverdracht gedaan worden: de kennis van een aantal vrijwilligers dat al jarenlang actief is, moet gedeeld worden met andere vrijwilligers; dat betekent dat er om te beginnen een inventarisatie van de werkzaamheden van deze vrijwilligers moet plaatsvinden; daarna moet gekeken worden hoe deze kennis gedeeld kan worden, zodat meerdere vrijwilligers van zaken op de hoogte zijn en de werkzaamheden kunnen uitvoeren.
- c. De kennis van de verhalen over het leven op de heide en de voorwerpen die we in bezit hebben, moet op papier of digitaal worden vastgelegd.
- d. Vrijwilligers alleen voor een gerichte taak werven en aannemen; dat betekent inventariseren waar nog vrijwilligers nodig zijn of in de toekomst nodig zullen zijn.
- e. Een goed vrijwilligersbeleid voeren en zorgen dat vrijwilligers zich gewaardeerd voelen; dit kan door het opstellen van een vrijwilligershandleiding met vrijwilligersovereenkomst en het maken van taakomschrijvingen; daarnaast is het belangrijk de vrijwilligers zo nu en dan een blijk van waardering geven (via bijzondere activiteiten, een reisje, een attentie, het geven van kortingen, een bedankje mondeling of via de mail).
- f. De vrijwilligers goed op de hoogte houden van het reilen en zeilen op het park door drie keer per jaar een nieuwsbrief te laten verschijnen; en indien nodig kunnen er ook tussentijds nieuwsbrieven verstuurd worden.
- g. Meer aan deskundigheidsbevordering doen door het houden van informatiebijeenkomsten over een bepaald onderwerp en het aanbieden van cursussen (bijv. BHV of sociale hygiëne).
- h. Zaken beter laten verlopen en de opgedane kennis bewaren door het maken van draaiboeken voor evenementen en (werk)processen.

- i. Door de toename van het aantal vrijwilligers ontstaat een situatie dat sommige vrijwilligers elkaar niet kennen. Er zal over nagedacht moeten worden hoe we het saamhorigheidsgevoel kunnen bevorderen.
- j. De vrijwilligers kennis laten nemen met de doelstelling van het museum door hen een rondleiding over het park onder leiding van een gids aan te bieden en door het geven van presentaties.

beheerder

- k. De beheerder moet een evenwichtiger takenpakket krijgen; de taak zal van uitvoerend meer coördinerend moeten worden; dit zal gerealiseerd worden via regelmatig overleg tussen de beheerder en een afvaardiging van het bestuur, waarbij het takenpakket geïnventariseerd zal worden en prioriteiten zullen worden aangegeven.
- l. De adviserende taak versterken en de deskundigheid van de beheerder doen bevorderen door het (jaarlijks) laten volgen van cursussen en het bezoeken van informatiebijeenkomsten.
- m. Het maken van een draaiboek van de werkprocessen die wekelijks, maandelijks en jaarlijks uitgevoerd moeten worden.
- n. Het verrichten van de werkzaamheden binnen de vastgestelde taakomvang van (gemiddeld) 32 uur per week.

8. SAMENWERKING MET EXTERNEN

huidige situatie

Ons museum heeft een culturele en een recreatief-toeristische functie. Door op deze beide gebieden samen te werken met andere organisaties kan er een situatie ontstaan waar alle samenwerkende partijen voordeel van hebben. Daarnaast kan door het gezamenlijk opereren als toeristische organisaties de regio Noordoost-Fryslân beter gepromoot worden. Verder vervult het museum een rol op het gebied van arbeidsparticipatie en -re-integratie.

Momenteel wordt er onder andere samengewerkt met:

- a. *Recreatie en toerisme*
Regiomarketing en Toerisme (RMT): toeristische organisaties en bedrijven in Noordoost-Fryslân
Toeristische ondernemers in de regio
- b. *Musea*
Museumfederatie: geregistreerde musea in Fryslân
Markant: musea in Noordoost-Fryslân
Museumvereniging: museumjaarkaart
- c. *Zorg en re-integratie*
Zorgondernemingen D.O.R.P. en Doarp en Fjild: groenonderhoud op het park
Sociale Zaken gemeente Achtkarspelen: werkervaringsprojecten
Voortgezet onderwijs (richting praktijkonderwijs): stages
- d. *Activiteiten*
Harmonicaclub De Loekpoedels
Commissie Brommels
Vereniging De Nederlandse Landgeit
Vrienden van het Oude Fruit
Wâldfarming Streekproducten
Stichting Iepenloftspul De Harkema
Tuindorp Harkema
- e. *Oudheidkundige en landschapsorganisaties*
Stichting Oud-Achtkarspelen
Vereniging Noardlike Fryske Wâlden

Stichting Elzegea/IVN De Wâlden

f. Overheden

Gemeente Achtkarspelen

Provincie Fryslân

g. Bedrijven

Stichting Woningbouw Achtkarspelen (SWA)

Bouwbedrijf Kootstra-Van der Veen, Harkema

Drukkerij Mulder, Surhuisterveen

Visser Medical Training en Advisering (VMTA), Surhuisterveen

h. Plaatselijke organisaties

Plaatselijk Belang Harkema

i. Arrangementen

Staatsbosbeheer: Blote Voetenpad, Opende

Stichting Natuurterrein Curringherveld, Kornhorn

Museumboerderij Ot en Sien, Surhuisterveen

Vogelopvangcentrum De Fûgelhelling, Ureterp

Atelier Sadwaande, Eastermar

j. Monumenten

Monumentenwacht Fryslân

hoofddoelstelling

1. De contacten met de gemeente, zorgondernemingen D.O.R.P. en Doarp en Fjild, bedrijven en organisaties op het gebied van cultuurhistorie en landschap zullen worden in stand gehouden en/of worden versterkt.

subdoelstellingen

- a. De goede relatie met de gemeente Achtkarspelen zal in stand gehouden worden door regelmatig overleg (met zowel het college van burgemeester en wethouders als met ambtenaren).
- b. De samenwerking met zorgondernemingen D.O.R.P. en Doarp en Fjild en scholen voor praktijkonderwijs wat betreft het inschakelen van mensen met een beperking, afstand tot de arbeidsmarkt en stagiaires wordt voortgezet en waar mogelijk uitgebreid.
- c. De contacten met bedrijven worden voortgezet en versterkt. Dit geldt in het bijzonder voor de goede relatie met de SWA.
- d. Er zal meer samenwerking worden gezocht met organisaties op het gebied van cultuurhistorie en landschap die (deels) hetzelfde doel nastreven; dit kan door het gezamenlijk organiseren van activiteiten, waaronder ook fiets- en wandeltochten.
- e. De fiets- en wandeltochten combineren met een bezoek aan cultuurhistorische plaatsen en gebouwen en aandacht vestigen op natuur- en landschapselementen.

9. BEZOEKERSACCOMMODATIE

huidige situatie

Het museum beschikt over een bezoekersaccommodatie, het Skieppenhok, waar bezoekers ontvangen kunnen worden. Tevens heeft dit gebouw een horeca- en winkelfunctie. Door de toenemende bezoekersaantallen wordt het gebouw te klein en is uitbreiding noodzakelijk. Bovendien voldoet de keuken niet aan de horecavoorschriften. Zo moeten het kook- en bakgedeelte en het spoelgedeelte van elkaar gescheiden worden. Daarnaast beschikt het museum over een presentatieruimte in de Mallemolen waar groepen een presentatie kunnen krijgen. Op het veld staan twee speeltuinen, één voor kinderen tot 6 jaar en één voor kinderen van 6 jaar en ouder.

veiligheid

brand

Het museum voldoet aan de veiligheidseisen van de brandweer. In het ontvangstgebouw bevindt zich een brandblusser die jaarlijks wordt gekeurd.

ongevallen

Diverse vrijwilligers hebben een BHV-of mini BHV-cursus gevolgd. Elk jaar wordt een aantal BHV-onderdelen onder leiding van een cursusleider geoefend. In de hal van de ontvangstruimte hangt een AED. Een van de vrijwilligers controleert wekelijks de speeltoestellen en houdt daarvan een logboek bij.

inbraakpreventie

Het sleutelbeheer is goed geregeld. Steeds wordt vastgelegd wie over welke sleutels beschikt. De mechanische beveiliging door middel van goed hang- en sluitwerk is voor het ontvangstgebouw ruim voldoende. Voor de museale panden is dit, voor zover het karakter van een pand dat toelaat, eveneens voldoende. Daarnaast zijn nog enkele andere veiligheidsmaatregelen genomen.

verzekeringen

Het museum heeft de volgende verzekeringen afgesloten: een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven, een ongevallenverzekering, een vrijwilligersverzekering, een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering en een opstal- en inboedelverzekering voor de gebouwen en de inventaris.

hoofddoelstelling

1. De bezoekersaccommodatie uitbreiden zodat we aan de horecavoorschriften wat betreft hygiëne voldoen en tevens meer groepen tegelijk kunnen ontvangen.

subdoelstellingen

- a. Uitbreiding van de ontvangstruimte zodat er meer groepen tegelijk ontvangen kunnen worden en er meer ruimte beschikbaar komt voor de ontvangst van bezoekers tijdens grote activiteiten.
- b. Uitbreiding van de keuken zodat we aan de horecavoorschriften wat betreft hygiëne kunnen voldoen.
- c. Meer aandacht vestigen op en gebruik maken van de aanwezige faciliteiten, zoals de presentatieruimte in de Mallemolen en de speeltuinen.

10. FINANCIËN EN FONDSENWERVING

huidige situatie

De exploitatie van het museum geschiedt geheel uit eigen middelen, er wordt geen structurele subsidie ontvangen. Wel zijn er in het verleden subsidies van de gemeente, provincie, fondsen en sponsorbijdragen van bedrijven ontvangen voor de grotere bouwprojecten. Deze ondersteuning zal ook in toekomst, bij nieuwe projecten, noodzakelijk zijn.

De belangrijkste reguliere inkomsten bestaan uit:

- a. horeca- en winkelverkoop (23%)
- b. entreegelden (51%)
- c. bijdragen voor activiteiten (7%)
- d. sponsorbijdragen (in natura)
- e. donateursgelden (13%)

- f. overige inkomsten (6%)

De belangrijkste reguliere uitgaven bestaan uit:

- a. personeelskosten (46%)
- b. energiekosten (8%)
- c. onderhoud park (5%)
- d. onderhoud inventaris (4%)
- e. belastingen en verzekeringen (9%)
- f. kantoorkosten (7%)
- g. kosten activiteiten (6%)
- h. afschrijvingskosten (7%)
- i. overige uitgaven (8%)

donateurs

Het museum heeft een groot aantal donateurs (ruim 850). Voor € 15 per jaar hebben donateurs en hun gezin vrij toegang tot het park. Tevens ontvangen zij elk jaar een uitgebreid jaarverslag. Ons museum heeft een ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling), dat betekent dat de giften aftrekbaar voor de belasting zijn.

administratie

De administratie wordt verricht door een administratief medewerker op vrijwillige basis. Daarnaast doet ook de beheerder een deel van het administratieve werk. De jaarrekening wordt opgesteld door een accountantsbureau.

hoofddoelstelling

1. Het handhaven van een gezonde financiële huishouding door meer inkomsten te genereren om zo het museum door de toenemende kosten exploitabel te houden.

subdoelstellingen

- a. Uitbreiding van het aantal donateurs door gerichte acties en via de website.
- b. Subsidiemogelijkheden van gemeente, provincie en stichtingen/fondsen in de gaten houden.
- c. De voordelen van de geefwet onder de aandacht van bedrijven brengen.
- d. Meer museummarkt-conforme prijzen hanteren voor wat betreft de horeca, de entreprijzen en de bijdragen voor activiteiten.

11. HORECA

huidige situatie

De horeca-exploitatie gebeurt door het museum zelf, waarbij gebruik gemaakt wordt van vrijwilligers. De beheerder heeft de leiding en coördinatie van het horecagebeuren. Elk jaar lopen er één of meerdere leerlingen van het voortgezet onderwijs (richting praktijkonderwijs) stage in de horeca. Enkele vrijwilligers zijn in het bezit van het diploma sociale hygiëne. Het museum heeft een drank- en horecaverunning met beperkingen, er mogen geen bijeenkomsten van persoonlijke aard worden gehouden. Dat betekent dat er alleen consumpties verkocht mogen worden in combinatie met een bezoek aan het museum.

Omdat er met vrijwilligers gewerkt wordt kiest het bestuur voor kleinschalige horeca, er worden hoofdzakelijk warme en koude dranken en gebak en koek verkocht. Bij grotere evenementen worden er ook warme gerechten aangeboden. Groepen die het museum na sluitingstijd bezoeken, kunnen in combinatie met een bezoek aan het park een buffet bestellen. Het bestuur streeft er naar dat er in

de toekomst meer warme, gemakkelijk klaar te maken, gerechten aangeboden kunnen worden. In de ontvangstruimte is tevens een winkel ingericht waar mensen souvenirs en dergelijke kunnen kopen.

hoofddoelstelling

1. Het optimaliseren van het gastheerschap in de horeca en het deels digitaliseren van het administratief proces omtrent het horecagebeuren.

subdoelstellingen

- a. Door het organiseren van bijeenkomsten op het gebied van deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers de klantgerichtheid en omzet in de horeca verhogen.
- b. Het ingebruik nemen van een digitaal programma voor het administratief proces omtrent het horecagebeuren (registratie van groepen bezoekers, bestellingen, facturering, inplannen vrijwilligers).
- c. Zorgen voor een betere herkenbaarheid en uitstraling van het horecapersoneel door het dragen van uniforme kleding.
- d. Het instellen van een horecommissie die de beheerder kan ondersteunen bij het uitvoeren van haar taken en het horecagebeuren in nog betere banen kan leiden.
- e. Zorgen voor een goede begeleiding van de stagiaires door het vooraf maken van duidelijke afspraken over de inhoud van de stage en de te bereiken doelen; bovendien wordt er regelmatig voortgangsoverleg gehouden.
- f. De faciliteiten in en voor de horeca verbeteren en uitbreiden.
- g. Het hele jaar door aanbieden van gemakkelijk klaar te maken warme gerechten.

12. PUBLIC RELATIONS EN MARKETING

huidige situatie

Goede pr en marketing is onontbeerlijk om bezoekers te trekken. Alle activiteiten worden aangekondigd in de streek- en dorpskranten. Daarnaast worden de activiteiten ook op diverse websites gepubliceerd. Ook nieuwsberichten (met foto's) worden via deze media verspreid. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van een eigen website en facebookpagina. Verder worden er aanplakbiljetten en folders verspreid. Ook worden er af en toe advertenties in kranten en tijdschriften geplaatst. Voor de fiets- en wandeltochten worden mailings verstuurd. Ook de lokale en regionale omroepen besteden zo nu en dan aandacht aan ons museum. De inzet is om nog meer aandacht via deze beide media te krijgen. De meest effectieve manier van reclame is waarschijnlijk nog steeds de mond tot mondreclame.

De pr- en marketingactiviteiten bestaan onder andere uit:

- a. aankondigingen van activiteiten in de streekkranten, dorpskranten en op websites
- b. nieuwsberichten en foto's verspreiden via streekkranten en websites
- c. een eigen website en facebookpagina (met foto's en video's)
- d. aanplakbiljetten
- e. folders
- f. advertenties in kranten en tijdschriften
- g. interviews op de radio
- h. reportages op televisie
- i. contacten met toeristische ondernemers
- j. mond tot mondreclame
- k. mailingacties voor fiets- en wandeltochten
- l. jaarverslag
- m. boeken en informatieboekje

- n. lezingen
- o. rondleidingen over het park
- p. informatiebordjes over de bezienswaardigheden op het park
- q. nieuwsbrieven voor vrijwilligers
- r. actie-aanbiedingen

Daarnaast is het belangrijk om goede contacten te onderhouden met alle belanghebbenden ('stakeholders') van het museum. Een goede ontvangst van onze bezoekers draagt bij tot een goed imago van ons themapark. In wezen vormen bestuur, beheerder en vrijwilligers het visitekaartje van ons museum. Het is belangrijk om ons daarvan bewust te zijn.

hoofddoelstelling

1. Het optimaliseren van de public relations en marketing door het ontwikkelen van een gericht beleid op dit gebied.

subdoelstellingen

- a. Potentiële bezoekers(groepen) gericht benaderen, zoals bijvoorbeeld ouderen, buurtverenigingen, personeelsverenigingen en scholen.
- b. Het aanbieden van meer arrangementen op het gebied van horeca, fietsen en wandelen en samenwerking zoeken met andere toeristische attracties.
- c. Een pr- en marketingplan opzetten.
- d. Digitale lesprogramma's aan scholen aanbieden in combinatie met een bezoek aan het museum.
- e. Versterking van de contacten met de media (kranten, tijdschriften, radio, televisie, internet).
- f. Het uitnodigen van toeristische ondernemers op het gebied van verblijfstoerisme (recreatieparken, campings, jachthavens, hotels, bed en breakfastondernemingen) voor een bezoek aan ons park, zodat ondernemers mogelijk vaker doorverwijzen naar ons museum.
- g. Een tentoonstelling organiseren waarin een bekende persoon uit de regio centraal staat en waar een relatie wordt gelegd tussen zijn prestaties en de vroegere strijd om te overleven op de heide.
- h. Nadenken over de benaming van het museum. De naam De Spitkeet voor ons museum roept soms verwarring op; sommige mensen denken dat er alleen maar een spitkeet op het park staat of weten niet wat het woord spitkeet betekent.

ORGANISATIESCHEMA

